

ZAŠTITA EURA OD FALSIFIKOVANJA

U cilju zaštite integriteta euro novčanica i kovanog novca od falsifikovanja, usvojeni su pravni akti kojima se definišu sumnjive i falsifikovane euro novčanice i kovani novac, utvrđuje se postupanje sa sumnjivim i falsifikovanim primjercima euro novčanica i kovanog novca, razmjena informacija i saradnja sa domaćim i međunarodnim institucijama.

Uvođenjem evropskog standarda u radu sa novcem u potpunosti se uređuju i pitanja provjere autentičnosti i podobnosti euro novčanica i kovanog novca, uslovi, način vraćanja u opticaj, način i postupak zamjene, povlačenja i uništavanja euro novčanica i kovanog novca.

Kao obveznici implementacije ove legislative prevashodno su označene banke i druge finansijske institucije, ali i ostali rukovaoci gotovinom (ovlašćeni mjenjači, prevoznici euro novčanica i kovanog novca, trgovci, kazina i dr.), koji se na sekundarnoj osnovi bave obradom i distribucijom novčanica i kovanog novca preko bankomata, kao i Centralna banka u obavljanju poslova platnog prometa u zemlji.

U proteklom periodu, izvršena je nabavka i instaliranje standardizovane opreme za redovan rad sa novčanicama i kovanim novcem, koja se nalazi na listama uspješno testiranih uređaja ECB i OLAF/ETSC za rad sa papirnim i kovanim novcem eura od strane CBCG, rukovaoci gotovinom su upoznati sa donešenom regulativom. Sve poslovne banke su

izvršile nabavku uređaja sa lista ECB, EC/OLAF/ETSC, CBCG i otpočele upotrebu istih.

U tehničkom dijelu, izvršena je nabavka i uređaja za mjerenje provodljivosti i namagnetisanja kovanog novca, kojom je Centralna banka kompletirala nabavku standardizovanih uređaja za tehničku analizu kovanog novca eura.

U dijelu jačanja institucionalnog okvira, značajno je navesti osnivanje tri nacionalna centra, i to: Nacionalni centar za borbu protiv falsifikovanja, Nacionalni centar za analizu novčanica i Nacionalni centar za analizu kovanog novca; unapređenje saradnje sa Upravom policije i Vrhovnim državnim tužilaštvom, kao i nastavak uspješne saradnje sa EK/OLAF-om i ECB-om u cilju poboljšanja kapaciteta za borbu protiv falsifikovanja eura.

KORISTI ČLANSTVA U EU

Članstvo u EU će omogućiti efikasniju kontrolu troškova, što će se u najkraćem mogućem periodu pozitivno odraziti na pojedinca. Koristi od ulaska u EU će se ogledati i kroz brojne investicije kako za državne projekte, tako i za državljane kroz razne stipendije škola i univerziteta unutar EU.

Očekuje se mnogo veći budžet na nacionalnom nivou, kao i otvaranje vrata za poslovanje u državama članicama. Nakon finalizacije pregovaračkog procesa očekuje se znatno smanjenje broja nezaposlenih, kao i bolje finansijske politke na državnom nivou.

Kontakt: Kancelarija glavnog pregovarača:
tel: +382 (0)20 225-568; +382 (0)20 246-264
e-mail: kgp@mfa.gov.me; web sajt: <http://www.mvpei.gov.me/>

32 FINANSIJSKI NADZOR

Pravna tekovina Evropske unije obuhvata sva prava i obaveze država članica i institucija EU i grupisana je u 35 poglavlja.

Pravna tekovina ovog poglavlja odnosi se na usvajanje međunarodno prihvaćenih standarda javne unutrašnje finansijske kontrole i najbolje prakse EU i njihovu primjenu na cijeli javni sektor. Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola doprinosi unapređenju discipline i transparentnosti u korišćenju javnih sredstava, sredstava EU, kao i zaštitu finansijskih interesa EU.

Poglavlje 32 – Finansijski nadzor obuhvata četiri glavne oblasti: javna unutrašnja finansijska kontrola (PIFC), eksterna revizija, zaštita finansijskih interesa EU i zaštita eura od falsifikovanja.

JAVNA UNUTRAŠNJA FINANSIJSKA KONTROLA (PIFC)

Koncept PIFC razvila je Evropska komisija sa ciljem da pomogne zemljama kandidatima u reformi njihovih sistema unutrašnjih kontrola kao i upravljanje javnim sredstvima (nacionalnim i sredstavima EU), primjenjujući međunarodne standarde i najbolju praksu EU.

U skladu sa međunarodno prihvaćenim standardima i preporukama EU, pojam "Unutrašnja finansijska kontrola u javnom sektoru" podrazumijeva sveobuhvatni sistem koji se uspostavlja radi upravljanja, kontrole, revidiranja i izvještavanja o korišćenju sredstava nacionalnog budžeta i sredstava EU. Ovaj sistem obuhvata dobro finansijsko upravljanje, finansijske i druge kontrole, koje omogućavaju zakonito, ekonomično, efikasno i efektivno odvijanje poslovnih procesa.

Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru čine:

- finansijsko upravljanje i kontrola;
- unutrašnja revizija;

- Centralna jedinica za harmonizaciju finansijskog upravljanja i kontrole i unutrašnje revizije u javnom sektoru.

Finansijsko upravljanje i kontrola predstavlja principe dobrog rukovođenja, a koje se organizuje kroz uspostavljanje seta pravila i procedure usmjerenih na obezbjeđivanje najboljih rezultata za ograničena sredstva. Finansijsko upravljanje, sa ciljem povećanja transparentnosti i odgovornosti, podrazumijeva i uspostavljanje kontrolnih mehanizama koji obezbjeđuju zakonsku, ekonomičnu, efikasnu upotrebu sredstava.

Finansijsko upravljanje i kontrola zasniva se na principima moderne javne uprave i odgovornosti rukovodilaca. To znači da svaki rukovodilac subjekat mora da preuzme potpunu odgovornost za upravljanje sopstvenim budžetom i da obezbijedi postojanje odgovarajućih kontrolnih mehanizama, koji služe za obezbjeđivanje zakonitosti trošenja predstavljaju zaštitnu mjeru za smanjenje rizika koji mogu ugroziti ostvarivanje utvrđenih ciljeva.

Unutrašnja revizija je nezavisna, objektivna i savjetodavna aktivnost, koja se uspostavlja u subjektima javnog sektora sa ciljem da poveća vrijednost i unaprijedi poslovanje subjekta. Primjenom metodologije zasnovane na reviziji sistema ona pomaže subjektu da ostvari svoje ciljeve.

Osnovni cilj unutrašnje revizije je da identifikuje rizike kojima je izložen subjekat javnog sektora, da vrednuje uspostavljene kontrole, da se uvjeri da one funkcionišu na adekvatan način i u skladu sa zakonskim okvirom, politikama i procedurama subjekta, da rukovodstvu daje preporuke i prati njihovu realizaciju, da ocjenjuje efektivnost i efikasnost poslovnih procesa u subjektu.

Da bi subjekat ostvarivao svoje ciljeve bitno je donositi kvalitetne odluke, a one se temelje na kvalitetnim informacijama. Upravo unutrašnja revizija provjerava postojeći informacioni sistem i obezbjeđuje takve informacije rukovodiocu sub-

jekta, koje su od velikog značaja i za zaštitu interesa građana.

Sektor za harmonizaciju Ministarstva finansija koordinira uspostavljanje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrole i unutrašnje revizije u javnom sektoru. Nadležnost ovog sektora je:

- izrada zakona i podzakonskih propisa iz oblasti finansijskog upravljanja i kontrole i unutrašnje revizije;
- metodologija i standard rada finansijskog upravljanja i kontrole i unutrašnje revizije;
- organizovanje i sprovođenje programa obuke za polaganje ispita za ovlaštenog unutrašnjeg revizora u javnom sektoru, kao i kontinuirano profesionalno usavršavanje ovlašćenih unutrašnjih revizora;
- organizovanje i sprovođenje programa obuke lica odgovornih i uključenih u finansijsko upravljanje i kontrolu;
- sagledavanje kvaliteta sistema finansijskog upravljanja i kontrole i unutrašnje revizije kod subjekata, u cilju poboljšanja metodologije i standarda rada.

EKSTERNA REVIZIJA

Za zakonito i uspješno funkcionisanje javnog sektora od posebne važnosti je postojanje institucionalne, stručne i nezavisne eksterne kontrole raspolaganja javnim finansijama i državnom imovinom. Nezavisni i samostalni organi vrhovne revizije sprovode eksternu državnu reviziju i kao takvi direktno su odgovorni nacionalnom Parlamentu. Vrhovne revizorske institucije vrše reviziju pravilnosti, zakonitosti i uspješnosti upravljanja državnom imovinom i obavezama, budžetima i svim finansijskim poslovima subjekata čiji su izvori finansiranja javni ili nastaju korišćenjem državne imovine.

Primarni cilj revizije je da se ispita da li je pravilno primjenjen zakon u pogledu upotrebe državnih

sredstava, otkriju nepravilnosti u primjeni budžetskih i drugih finansijskih propisa, ispita racionalnost i korisnost trošenja državnog novca. Cilj revizije je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijski izvještaji po svim bitnim pitanjima sastavljeni u skladu sa utvrđenim okvirom za finansijsko izvještavanje.

Temeljni principi revizije javnog sektora sadržani su ISSAI Okviru revizorskih standarda s ciljem ujednačavanja revizorske prakse, primjene jednobrazne procedure i pravila u revizijama državnih subjekata.

ZAŠTITA FINANSIJSKIH INTERESA EU

Kako bi se obezbijedila zaštita finansijskih interesa Evropske unije, osnovana je Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (OLAF), čiji je cilj borba protiv korupcije i drugih nezakonitih aktivnosti koje izazivaju finansijske posljedice. Kazne za zloupotrebu finansijskih sredstava iz budžeta podrazumijevaju gonjenje od strane državnih vlasti, disciplinske postupke, administrativne ili finansijske sankcije.

U skladu sa zahtjevima Evropske komisije, u svim zemljama članicama i kandidatima uspostavlja se AFCOS sistem (Anti-Fraud Coordination Service-Sistem za borbu protiv prevara) koji je odgovoran za suzbijanje nepravilnosti i prevara koje mogu nastati korišćenjem sredstava Evropske unije (EU), kao i za pružanje efikasne i kvalitetne zaštite njenih finansijskih interesa.

Cilj AFCOS kancelarije, odnosno čitavog sistema jeste i saradnja sa OLAF-om, kao i sa ostalim AFCOS kancelarijama u zemljama članicama EU, kada je riječ o borbi protiv prevara i nepravilnosti koje mogu nastati korišćenjem sredstava EU. AFCOS je obavezan da OLAF-u dostavlja izvještaje o otkrivenim prevarama i nepravilnostima, koji se redovno prate, kao i izvještaje o bilo kakvim promjenama u procesuiranju istih.